

ГЕНЕЗИС ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЄКТІВ ТА ПРОГРАМ

ФІМЯР С. В., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економіки та фінансів

ПОЛЬОВА Н. М., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри менеджменту та маркетингу

СУКАЧОВ О.О., аспірант кафедри економіки та фінансів

ПВНЗ Європейський університет, м. Київ, Україна

З державного бюджету виділялися фінансові ресурси для реалізації науково обґрунтованих природоохоронних заходів, а також на охорону здоров'я громадян країни, створення сприятливих умов їх діяльності та відпочинку, запобігання негативному впливу на навколишнє середовище, забезпечення життєдіяльності громад. Фінансування цих заходів здійснювалося як з державного і регіонального бюджетів, бюджетів міністерств та відомств, так і за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань підвідомчих підприємств та організацій. Постійно розширювався і спектр природоохоронних заходів, що здійснюються. Так, наприклад, виділялися значні бюджетні кошти на фінансування заходів щодо охорони атмосферного повітря, таких як будівництво переробних установок, відбувалося впровадження найбільш передових технологій, заснованих на мало- або безвідходних виробництвах. Особлива увага приділялася охороні та раціональному використанню природних та водних ресурсів за допомогою будівництва та експлуатації споруд з очищення. Крім того, активно фінансувалися заходи, пов'язані з підвищенням ефективності землекористування. У частині охорони місцевих природних ресурсів здійснювалося фінансування та регулярно проводились заходи по санітарним вирубкам та лікування лісових масивів від шкідників та вирішувалися завдання, пов'язані зі створенням заповідних зон.

На покращення екологічної ситуації в країні передбачено видаткову частину в розмірі 1,061 млрд гривень. Трохи більше половини виділених ресурсів призначено для фінансування найкращих доступних технологій. А саме: з загального та 74,900 млн. гривень, із спеціального бюджету будуть спрямовані безпосередньо на утримання майже 60 установ природно-заповідного фонду. Для підтримки лісогосподарської галузі на 2024 рік в першу чергу фінансування передбачено в розмірі 293,0 млн. гривень, які будуть використовуватися в першу чергу на збереження та повне відтворення лісового та природно-заповідного фонду країни.

Також у Держбюджеті не обійшли стороною питання заходів з покращення стану довкілля на які виділено 100 млн. гривень з загального фонду державного бюджету та майже 14,4 млн. гривень з спеціального фонду.

Ці кошти будуть спрямовані нарізні напрями, найбільш пріоритетні є:

– розроблення нормативної документації із землеустрою, проєктів організації території та лісовпорядкування;

- забезпечення різноманітних заходів природоохоронного спрямування в середині країни та у міжнародній сфері;
- обладнання декількох пунктів спостереження, в різних районах, за станом атмосферного повітря;
- здійснення заходів щодо екологічно безпечного поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами [5].

Закордонний досвід показує, що однією з важливих джерел фінансування екологічних проєктів є благодійність. Однак в Україні в умовах військового часу, згідно з результатами статистичних досліджень, фіксується низька зацікавленість та участь громадян у підтримці екологічних проєктів. Тільки кожен 20-й з опитаних громадян, хто здійснював будь-які пожертвування за останній рік, жертвував на екологічні проєкти. Причин тому безліч: це і відсутність фінансових можливостей, військовий стан і постійні збори для захисників, і стійке переконання, що ці проєкти повинно фінансувати держава і що є важливішими насущні суспільні та соціальні проблеми, а також існує недовіра до екологічним організаціям.

Розглядаючи генезис джерел фінансування екологічних заходів, можна відзначити, що у різні періоди розвитку української державності змінювалися і підходи до фінансового забезпечення вирішення екологічних проблем [2, с. 27]. Значною мірою це було, звичайно, використання бюджетних ресурсів, що дозволяло застосовувати цільове, безповоротне та безоплатне державне фінансування, що забезпечує мінімально необхідний та гарантований розмір ресурсів, що вимагався у сфері охорони навколишнього середовища.

Іншим джерелом фінансування є власні кошти суб'єктів господарювання як безпосередньо функціонуючих у сфері природокористування, так і організацій, що впроваджують та застосовують принципи сталого розвитку. Але, на жаль, це джерело фінансування безпосередньо пов'язане з кінцевими результатами господарської діяльності організацій. І в ситуаціях економічної нестабільності фінансування природоохоронних заходів йде з пріоритетів у цілепокладанні.

Також як джерело фінансування можуть виступати кредитні ресурси, що виділяються на реалізацію екологічних інвестиційних проєктів. Але серед позитивних моментів, пов'язаних із здійсненням контролю за цільовим витрачанням коштів на всіх етапах інвестиційного проєкту є і негативні: високий рівень відсоткових ставок, тривалість та складність процедури розгляду та схвалення кредитів та небажання кредитних організацій фінансувати проєкти з тривалим терміном окупності. Крім того, можна відзначити розвиток фінансування екологічних проєктів та програм за рахунок коштів некомерційних організацій та міжнародних фондів, але, знову ж таки, на даний час це джерело втратило свою значущість.

Насамкінець хотілося б зазначити, що, незважаючи на консолідовані зусилля держави, місцевих органів влади, суб'єктів господарювання, фінансових установ, «зелений» порядок денний просувається і реалізується

складно і повільно. У цій галузі слабка ланка – диверсифікація джерел фінансування. На сьогодні у практиці не використовуються такі альтернативи стандартним банківським кредитів, як вуглецеве фінансування, венчурний та приватний акціонерний капітал, розширення застосування державних інструментів економічного регулювання [3, с. 89]. Актуально використання екологічних та інвестиційних податків, кредитування господарюючих суб'єктів, здійснюють земельні інвестиції, а з іншого боку, через систему субсидій обмеження державної підтримки галузей та підприємств, що виснажують природний капітал.

Необхідно формувати та фінансувати міжрегіональні проєкти та програми, а також екологічні програми, орієнтовані на вирішення проблем охорони навколишнього середовища та створення комфортного рівня життя в економічних зонах і макронеонах найбільших міських агломерацій.

Література:

1. Андрієнко М. В., Шако В. С. Сутність державної екологічної політики на загальнодержавному та регіональних рівнях. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1051> (дата звернення: 29.01.2025).
2. Буканов Г. М. Механізми державного управління у сфері формування і реалізації екологічної політики. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 20. С. 26-31.
3. Полторак А.С. Організація соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Modern Economics*. 2022. № 33. С. 88–98. DOI : [https://doi.org/10.31521/modecon.V33\(2022\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V33(2022)-12).
4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 26.06.1991 р. № 1268- XII: із змінами згідно із законом України від 10.06.2022 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 30.01.2025).
5. Євроінтеграційні «досягнення» України за 2024 рік у довкілєвій сфері. *Екологія. Право*. Людина. 2024. URL: <https://epl.org.ua/announces/evrointegratsijni-dosyagnennya-ukrayiny-za-2024-rik-u-dovkillyevij-sferi/> (дата звернення: 30.01.2025).

РОЗВИТОК МАЛОГО АГРОБІЗНЕСУ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ЗУБАР І. В., канд. екон. наук, старший викладач кафедри публічного управління та менеджменту

СІНЕЛЬНИК А. С., студентка 3 курсу ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 073 Менеджмент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Перехід до сталого розвитку – це процес зміни ціннісних орієнтацій суспільства та бізнесу. Сам сталий розвиток трактується комісією ООН з